

1 TEKSTAS

K. Donelaitis

METAİ

(ištrauka)

„Rods, – tarė Luras, ant kumpos lazdos pasirėmęs, –
 Dievui būk garbė! sveiki pavasarį baigiam
 Ir visi drūti pargrižtant vasarą matom.
 Vei! kaip vėl aukštyn saulelė kopti paliovė
 Ir, aukščiau savo žerintį nuritusi ratą,
 Ant dangaus išgaidryto sėdėdama žaidžia.
 Vei! kaip jos skaistums, kūrendams žiburį karštą,
 Žemės vainikus pamaži jau pradeda vytyt
 Ir grožybes jų puikias su pašaru maišo.
 Ak! kaip tūla mūsų žolelių taip nusirėdė,
 Kad nei boba jau didei sukrošusi kumpso.
 O kiek jų darže žmogaus ranka nusiskynė
 Ir, grožybėms jų margoms trumpai pasidžiaugus,
 Jaugi suvytusias ir nedingas išmetė laukan.

Bet taip ir paukšteliams mūs linksmiems pasidarė.
 Ką gegužė pakukavo, ką lakštingala suokė
 Ir ką vieversiai poroms lakstydami žaidė, –
 Tai jau baigias vis ar jau visai pasiliovė.
 Daug gyvų daiktų, kurie lizde prasidėjo,
 Tėvą su moma prastoję penisi patys
 Ir dainas savo tėvų atkartodami čypsi.
 Taip trumpam čėse¹ nei naujas sviets pasidarė.

Tokius aš dyvus, kaip sens žmogus, pamatydamas
 Irgi dūsaudams iš širdies, tuo šūkteriu gaudžiai:
 Ak! tariau, kaip visai niekings mūsų veikalas amžio.
 Mes, silpni daiktai, kaip švents mums praneša Dovyds,
 Nei žolelės ant laukų dar augdami žydīm.
 Kožnas viens žmogus užgimdams pumpurui lygus,
 Iš kurio žiedelis jo pirmiaus išsilukštin,
 Ik po tam jis, peržydėjęs ir nusirėdęs,
 Užaugin vaisius ir amžį savo pabaigia.
 Taip iš viso taip ir mums biedniems pasidaro.

Mes (taip pons, kaip būrs), lopšįj verkšlendami bėdžiai,
 Amžio būsiančio tikt blogą pumpurą rodom.
 O paskui, kad čėsas jau žydėti pareina,
 Štai viens kaip ponatis poniškai šokinėdams,
 O kits būriškai kaip būrvaikis bėginėdams,
 Jaunas savo dienas glūpai² gaišydami lošta.
 Bet štai! kad ūsai pirmi jau pradeda želti
 Ir kad darbus jau sunkokus reikia nutverti,

¹ Čėsas (sl.) – laikas, metas

² Glūpai – kvailai, paikai (sl.)

Ai! kur dingsta glūps ir vaikiškas šokinėjims.
 O kiek syk, linksmi šokinėjant ir besispardant,
 Giltinė su rauplėms piktoms atšokusi smaugia
 Ar su karštlige dar tik macką¹ pasuka bėdžių.
 Bet ir klapams², ir mergoms ji gatavą dalgi
 Aštrina vis ir, jauno jų n'atbodama veido,
 Kirsteria taip akiai, kad kasos irgi kepurės
 Su grožybėmis visoms į nieką pavirsta.
 Taigi matai, kaip žmogiškas trumpintelis amžis
 Žydinčioms ir krintančioms prilygsta žolelėms.“

Donelaitis K. Raštai. Vilnius: Baltos lankos, 1994. P. 41–43.

2 TEKSTAS

Henrikas Radauskas

LAIŠKAI SAU PAČIAM

*Vos liesdamas daiktus ir žmones,
 Aš laikausi pats už savęs
 Ir einu be dangaus malonės
 Per pasaulio gatves.*

*Ir kažin kur rieda vežikai,
 Ir kažin ką loja šuva,
 Ir kažin ką plėšia plėšikai,
 Ir kažin kam ritas galva.*

*Mus nelaimės veja, kaip aras
 Veja bėgančią avi laukais.
 Bet nei badas, nei maras, nei karas,
 Nei pragaras mūs nepakeis.*

*Negaliu nė vienam padėti
 Ir padėti man neprašau.
 Negaliu nežydyt, neliūdėti
 Ir sau laiškus – eiles rašau.*

Radauskas H. Eilėraščiai. Vilnius: Baltos lankos, 1995. P. 135.

¹ Mackas (sl.) – mažas

² Klapas (sl.) – vaikas, berniukas; bernas

3 TEKSTAS

Antanas Škėma

BALTA DROBULĖ

(ištrauka)

Didelė ramybė staiga apniko mane. Aš suvokiu dykumą. Smėlys, atsiskyrėlio ašutinė, perdžiūvę lapai šnera, išblukus palapinė, o medituotojau, tu laimėsi Dievo malonę, Šventoji Dvasia paukščiu sukinėjasi virš tavo galvos, ir geometriniai šviesos spinduliai išibeda į tavo širdį. Ekstazė. Nėra proto, nėra sąmonės, nėra graikiškųjų idėjų, nėra rytietiško fatumo¹. Nublokštas gnostiškasis Demiurgas² – virpęs velniūkštis, persigandęs ir susigūžęs. Šventoji Dvasia, neižvelgiama išmintis Tavo geometriniuose šviesos spinduliuose, jie nubraižyti pagal liniuotę kupoluose. Up ir down³, up ir down. Akmens ridenimas ramina. Aš mėgstu beprasmiškumą. Žmonės įeina, žmonės išeina. Ar man suprasti visatos stipinų sukimąsi?

Aš esu vienumos neofitas⁴ ir Kristaus epigonas⁵. Aš prisimenu Tavo ištiestas rankas ir nustebusį Lozorius veidą. Aš matau plaukus ant Tavo kojų, juos bučiuoja Magdalena. Ir matau Tavo ištemptus raumenis, juntų nervišką Tavo pyktį, skrenda pirkliai ir prekės nuo šventyklos laiptų. Aš suprantu Tavo sąmoninę intuiciją. Tu kalbi palyginimais, Tu žinai – reikia ieškoti. Golgotos keliu Tave lydėjo antrininkai: lazdų smūgiai, kraujas, latrai-asistentai, pervertas šonas, tamsos užslinkimas. Ar Tavo Tėvas prisiminė Tave? Didžiosios Raidės – jos liko, Tavo Vardas rašomas Didžiosiomis Raidėmis.

Mano Broli, mano Mylimasai, išgirsk mane.

Mano nuodėmė, mano beprotybė, mano subjektyvume, mano riksmė, mano vitališkumė⁶, mano džiaugsme – lioj ridij augo.

Mano Keltuė – išgirsk mane.

Mano Vaikyste – išgirsk mane.

Mano Mirtie – išgirsk mane.

Ateik į šią hotelį, paglostyk sufrizuotosios plaukus, mirktelk menedžieriui, duok bellmanui tipų⁷.

Prašnek, Keltuvininke.

Ištark vienintelį Žodį.

Nes aš žūstu didelėje ramybėje.

Mane svilina niujorkinė dykuma.

Aš išnyksiu nuolankus ir persigandęs, apsikabinęs susigūžusį Demiurgą.

Mano Kristau – išgirsk mane, mano Kristau – aš meldžiuos į Tave.

O felix culpa quae talem ac tantum meruit habere redemptorem⁸!

Zoori, zoori, lepo, leputeli, lioj, ridij, augo, argi vėl pradeda sukti Aukštosios Panemunės lakštingala?

Škėma A. Balta drobulė. Vilnius: Baltos lankos, 1990. P. 45–46.

¹ Likimas, lemtis

² Demiurgą gnostikai įsivaizduoja esant tarpine būtybe tarp tobulos dvasios Dievo ir blogiu laikomo medžiaginio pasaulio.

³ Aukštyn ir žemyn (angl.).

⁴ Naujas, labai uolus, fanatiškas kurios nors religijos, ideologijos, mokslo krypties šalininkas (gr. *neophytos*).

⁵ Pasenusios mokslo, meno krypties idėjų skelbėjas. (gr. *epigonos*).

⁶ Gyvybingumas.

⁷ Viešbučio tarnautojui arbatpinigių (angl. *bellman, tip*).

⁸ Laiminga nuodėmė, kuri nusipelnė tokio atpirkėjo (lot.) – taip Aurelijus Augustinas (354–430) apibūdinęs Ievos nuodėmę.